

Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за железопътния транспорт

Публикуван на: 09.09.2015

Проектът е публикуван в електронен вид за обществено обсъждане и е на разположение в Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Мотиви

Проектът на закон предвижда въвеждане в националното ни законодателство на разпоредбите на Директива 2012/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 21 ноември 2012 година за създаване на единно европейско железопътно пространство. Общите цели на директивата са да бъдат улеснени навлизането на нови участници в железопътния пазар и подобряване на конкуренцията, с оглед развитието на по-ефективни и добре работещи товарни и пътнически железопътни услуги.

С предложения законопроект се осигурява постигане на целите на директивата, а именно:

- » подобряване на недискриминационния достъп до съоръженията за свързаните с железопътната дейност услуги;
- » подобряване на прозрачността на институционалната рамка на железопътния пазар;
- » подобряване на сътрудничеството и на координацията с цел улесняване на международния железопътен транспорт;
- » осигуряване на ефективни стимули за добро и насочено към устойчивото развитие финансиране;
- » увеличение на независимостта и правомощията на регулаторния орган.

Предлаганите промени в Закона за железопътния транспорт могат да бъдат обособени в следните групи:

I. С проекта се предлага прецизиране на разпоредби, свързани с осигуряване на лоялна конкуренция между железопътните предприятия и гарантиране на пълна прозрачност, недискриминационен достъп до услуги и предоставяне на услуги. Посочената директива поставя разграничение между предоставянето на транспортни услуги и експлоатацията на обслужващи съоръжения. За целта в законопроекта се въвеждат понятия за обслужващо съоръжение и оператор на обслужващо съоръжение, както и съответните разпоредби относно достъпа до обслужващи съоръжения и начина на определяне на таксите за него. По отношение на разпоредбите за определяне на размера на таксите за достъп до

обслужващите съоръжения (чл. 35, ал. 1 - 3) се въвежда правилото таксите да се определят на равнището на преките разходи за предоставяне на услугата и да се използват само за финансиране на дейността им.

Равнопоставеният достъп до обслужващите съоръжения и предоставянето на свързани с железопътната дейност услуги в тях следва да даде възможност на железопътните предприятия да предлагат по-качествени услуги на пътниците и ползвателите на товарен превоз.

II. Разширяват се правомощията на регулаторния орган с цел гарантиране на ефикасно управление и справедливо и недискриминационно използване на железопътната инфраструктура. С промяната в чл. 6, ал. 2 се утвърждава независимостта на регулаторния орган, като се посочва, че при изпълнение на своите функции и при вземане на решения Изпълнителна агенция „Железопътна администрация“ е независима от всички публични или частни образования, включително от управителите на инфраструктурата, налагащите такси органи, разпределящите органи и заявители, както и е функционално независима от всеки компетентен орган, участващ във възлагането на договори за обществени услуги.

С промените в чл. 116 се осигурява изискването на директивата регулаторният орган да изпълнява функции по разглеждане на жалби, без това да засяга възможността за съдебен контрол. Прецизирани са разпоредбите относно разглеждането на жалби, като на Изпълнителна агенция „Железопътна администрация“ е вменено правомощието да упражнява контрол и извършва проверки по своя инициатива или по жалба на заявители, които считат, че са третирани несправедливо, дискриминирани или увредени по какъвто и да е начин, и жалби срещу решения на управители на инфраструктура, на железопътно предприятие или на оператор на обслужващо съоръжение по отношение на:

1. проекта или окончателния вариант на референтния документ за железопътната мрежа;
2. установените в референтния документ критерии;
3. процеса на разпределяне на капацитет и неговия резултат;
4. схемата за налагане на такси;
5. равнището или структурата на таксите за ползване на инфраструктурата, чието заплащане дължат или може да им бъде наложено;
6. правилата за достъп до железопътната инфраструктура, включително и за извършване на международни услуги за превоз на пътници, до обслужващите съоръжения и допълнителните услуги;
7. достъпа и налагането на такси за услугите в обслужващите съоръжения, за допълнителните и съпътстващите услуги. С посочената промяна се разширяват правомощията на регулаторния орган за справедливото и недискриминационно използване на железопътната инфраструктура, като регулаторният орган има право да извършва проверки по своя собствена инициатива и с цел предотвратяване на дискриминацията спрямо заявителите

С цел гарантиране на равнопоставен достъп в чл. 7, ал. 1, т. 10 и 11 за регулаторния орган се въвеждат две нови правомощия, свързани с разширяване на мониторинга на условията за конкуренция на пазара на железопътни услуги и контрол на управителя на инфраструктурата по отношение определянето на таксите за достъп до железопътната инфраструктура и до обслужващите съоръжения.

III. Проектът предвижда прецизиране на разпоредбите, регламентиращи изготвянето и съдържанието на Референтния документ за железопътната мрежа, съдържанието на договора между държавата и управителя на железопътната инфраструктура, осигуряването на възможност на заявителите да изразят мнението си по годишната програма и бизнес плана на управителя на инфраструктурата във връзка с ползването, предоставянето и развитието на инфраструктурата. С промяната на чл. 23 се предвижда

изразът „доклад за фактическото състояние на железопътната инфраструктура“ да се замени с „Референтен документ на железопътната мрежа“, както се е наложило в практиката и актовете на Европейския съюз. Съгласно изискванията на директивата е предвидено изготвянето на референтния документ да се извършва след консултации със заинтересованите страни.

IV. С промените в чл. 6, ал. 5 и 6 се въвежда изискването на директивата относно начина на сътрудничество и споделяне на информация между регулаторния орган, националния орган по безопасност и лицензиращия орган с цел предотвратяване на неблагоприятно въздействие върху конкуренцията или безопасността на железопътния пазар.

Предвидено е Изпълнителна агенция „Железопътна администрация“, съгласувано с министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, да изготви правила относно осъществяването на обмен на информация и сътрудничество между регулаторния, лицензиращия орган и органът по безопасност, с цел предотвратяване на неблагоприятно въздействие върху конкуренцията или безопасността на железопътния пазар, които да определят реда, по който регулаторният орган предоставя на националния орган по безопасност и на лицензиращия орган препоръки по въпроси, които могат да засегнат конкуренцията на железопътния пазар, както и реда, по който националният орган по безопасност предоставя на регулаторния орган и на лицензиращия орган препоръки по въпроси, които могат да засегнат безопасността.

V. Законопроектът предвижда и промени във връзка договора между държавата и управителя на инфраструктурата. В чл. 25, ал. 4 и 5 е определено минималното съдържание на договора, като в съответствие с изискванията на директивата е осигурена възможност на заявителите да изразят мнението си относно проектодоговора преди подписването му, както и публичен достъп до него в срок до един месец след подписването му.

VI. По отношение разпоредбите, свързани със заявяването на инфраструктурен капацитет законопроектът предвижда въвеждането на понятието „заявител“, което съгласно изискванията на директивата включва железопътни предприятия или международна група железопътни предприятия, или други лица, като например компетентни органи съгласно Регламент (ЕО) № 1370/2007 и товароизпращачи, спедитори и оператори на комбиниран транспорт, които си набавят инфраструктурен капацитет с цел осигуряване на обществена услуга или от търговски интерес. С въведената промяна изброените по-горе лица ще могат да заявяват инфраструктурен капацитет.

С промяната в чл. 20 от законопроекта е осигурена възможност на известните и потенциални заявители да изразят мнението си за съдържанието на годишната програма и бизнес плана на управителя на инфраструктурата по отношение на ползването, предоставянето и развитието на инфраструктурата, преди планът да бъде одобрен.

VII. С промените в чл. 48а от законопроекта се въвеждат търговски принципи при управлението на железопътните предприятия. Съгласно изискванията на директивата е предвидено превозвачите самостоятелно да определят вътрешната си организация, вземат решения по отношение на персонала и активите си, своя бизнес план, инвестиционните и финансовите си програми, както и начините на изпълнението им, съобразно условията на пазара разширяват пазарния си дял, развиват нови технологии и услуги и внедряват новаторски техники на управление. Посочено е също така, че притежателите на дялове или акции в публично притежавани или контролирани железопътни предприятия имат право да изискват важните решения за управлението на предприятието да подлежат на предварително одобрение от тяхна страна.

С новия чл. 54а се осигурява предвидената съгласно директивата възможност за налагане на такса за железопътни превозвачи, извършващи международен превоз на пътници при експлоатацията на маршрути между две гари във вътрешно съобщение. Посочената такса е предназначена да компенсира задълженията на възложителя за компенсация по

договора за обществена превозна услуга. Общо наложените такси не могат да застрашават икономическата жизнеспособност на железопътния превоз на пътници, за които са наложени. В съответствие с директивата е предвидено размерът на таксата да не надвишава пълното или частичното покриване на разходите по изпълнение на задълженията за обществени превозни услуги, като се отчитат приходите и разумна печалба за изпълнението на тези задължения.

С Допълнителните разпоредби към законопроекта е въведена и предвидената в директивата възможност държавата да предоставя държавни помощи за изплащане на дългове или дължими лихви по дългове, поети от железопътни предприятия, които са публично притежавани или контролирани, при спазване на приложимите правила за държавните помощи и които са възникнали до 1.01.2007 г.

VIII. Проектът на закон предвижда и промени във връзка с:

1. използването на електронна товарителница при железопътен превоз на товари във вътрешно съобщение.

Целта е въвеждане на липсваща разпоредба в българското законодателство за използване на товарителницата в електронен формат при превоз на товари с железопътен транспорт, както и хармонизация с международните норми.

Технологията по приемане и предаване на товарителницата и товара съгласно чл. 61, 62, 80, 81, 83, 92 и 109 от Закона за железопътния транспорт (ЗЖТ) се отнася за конвенционалната (на хартия) товарителница. Товарителницата, регламентирана в ЗЖТ, е от типа на легитимационно-разпоредителните (декларативни) ценни книги, т. е. правата по тях съществуват извън и независимо от хартиения носител, което прави възможно и използването на електронната товарителница. Наред с това възниква специфичен ред по отношение на изпълнение на превозния договор, който следва да бъде регламентиран в закона. Възникват и нови взаимоотношения, които следва да бъдат договорени между превозвача и изпращача, респ. получателя, между превозвачите, както и между митницата и превозвача.

В международните правни актове за превоз на товари – Единни правила за договора за международен железопътен превоз на товари (CIM – Притурка В) към Конвенция за международни железопътни превози (COTIF) и Съглашение за международно железопътно сточно съобщение (СМГС), които Република България прилага, използването на електронен документ за превоз на товари, е регламентирано съответно в чл. 6, § 9 на CIM и чл. 6, § 10 и чл. 7, § 14 на СМГС. По отношение на единната товарителница CIM/СМГС, която в България се прилага съгласно чл. 9 на Приложение 9 „Улесняване на гранично-пропускателния режим при международните железопътни товарни превози“ към Конвенцията за хармонизиране на граничния контрол на стоки в сила от 30 ноември 2011 г., използването на нейния електронен вариант е уреден в т. 21-23 на Раздел Г, Приложение 22 „Ръководство за единна товарителница CIM/СМГС“ към СМГС.

Промяната в чл. 61 произтича от обстоятелството, че при използването на електронната товарителница не се извършва физическо предаване на товарителницата. Замяната на „предаването на екземпляр от товарителницата на получателя“ с „подписването на товарителницата или приемането на товара“ определя момента, до който изпращачът може да поиска от превозвача промяна на превоза и той е не по-късно от подписването, било собствено ръчно на конвенционалната товарителница, било с електронен подпис на електронната товарителница от получателя. С промяната се дава и още една възможност на изпращача да поиска промяна на превоза преди приемането на товара от получателя. Тази алтернатива е предвидено да се използва в случай на загубване на товарителницата. При използване на електронната товарителница, разпоредбата може да се приложи в случай на авария в електронната система. Промяната ще осигури съответствие с действащата разпоредба в чл. 109. Регламентирани са следните отличителни черти и специални изисквания при прилагането на електронната товарителница, произтичащи от

технологията на железопътния превоз, а именно:

- а) за да се осъществи превоз с използване на електронната товарителница, следва да е налице договореност между страните по превозния договор;
- б) регламентирана е еднаквата доказателствена сила на хартиената и на електронната товарителница при наличие на съответните електронни подписи;
- в) за да се гарантира проследимостта на промените в превозния договор и съответната отговорност на страните по превозния договор е предвидено задължението да се съхраняват първоначалните данни на електронната товарителница;
- г) за да се избегнат непредвидени обстоятелства, които пораждат отговорност за превозвача при превози с използване на електронна товарителница, е необходимо да се вмени задължението на превозвача да съхранява електронната товарителница в законоустановените срокове.
- д) за случаите, когато електронната товарителница не може да се прилага от всички участници в превозния договор е предвидено тя да може да се разпечатва на хартиен носител. Доказателствената сила на разпечатката и нейната автентичност с електронната товарителница се осигуряват чрез изискване за поставяне на следните задължителни реквизити: системни дата и час на разпечатване, печат, подпис и заверка „вярно с оригинала“.

2. определяне на понятието билет, респ. електронен билет.

Необходимостта от това допълнение е във връзка с въвеждането на електронния билет като превозен договор в железопътния транспорт при превоз на пътници. В международно съобщение електронният документ за превоз на пътници е регламентиран в чл. 7, § 5 на Единните правила за международен железопътен превоз на пътници (CIV – Притурка А) към COTIF.

Предложеният проект на закон не оказва пряко и/или косвено въздействие върху държавния бюджет, поради което не се прилага финансова обосновка.

Проектът въвежда разпоредби от правото на Европейския съюз, поради което прилагаме таблица за съответствие с правото на Европейския съюз.

В съответствие с чл. 26, ал. 2 от Закона за нормативните актове и в изпълнение на чл. 35, ал. 2, т. 7 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, проектът на закон, заедно с мотивите към него, е публикуван на интернет страницата на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, както и на портала за обществени консултации на Министерския съвет, като на заинтересованите лица е предоставен 14-дневен срок за предложения и становища.

Пълният текст на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за железопътния транспорт (обн., ДВ, бр. 97 от 2000 г., изм. и доп., бр. 47 от 2002 г., изм., бр. 96 от 2002 г., бр. 70 от 2004 г., бр. 115 от 2004 г., доп., бр. 77 от 2005 г., изм., бр. 88 от 2005 г., бр. 36 от 2006 г., бр. 37 от 2006 г., доп., бр. 62 от 2006 г., изм. и доп., бр. 92 от 2006 г., изм., бр. 108 от 2006 г., изм. и доп., бр. 22 от 2009 г., изм., бр. 35 от 2009 г., бр. 74 от 2009 г., изм. и доп., бр. 81 от 2009 г., бр. 87 от 2010 г., бр. 47 от 2011 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 68 от 2013 г., бр. 17 от 2015 г.) може да се види в **Приложението**.

Лице за контакти:

Маргаритка Французова - директор на дирекция "Регулиране" в Изпълнителна агенция "Железопътна администрация";

тел. 02/9405515;

e-mail: mfrantsuzova@mtitc.government.bg

Приложение

» [Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за железопътния транспорт](#)
(42.51 KB)